

11-3

Aan
CC

Minister voor APP
Minister van SZW

nota

Opleg- en beslispuntennota bij wetsvoorstel
alleenverdieners

TER BESLISSING

Directie

Datum

15 februari 2024

Onze referentie

2024-

Opgesteld door

Tweede contactpersoon

Bijlage(n)

0

Aanleiding

Bijgaand ontvangt u het conceptwetsvoorstel alleenverdieners. Dit betreft een wijziging van de Participatiewet, waarmee gemeenten categoriale bijzondere bijstand kunnen verlenen aan alleenverdienende huishoudens. Zoals op 14 februari met u (MAPP) is besproken, leggen we u tevens gebundeld een aantal inhoudelijke beslispunten rond het wetsvoorstel voor. Het proces van de totstandkoming van en grondslagen voor de lijst met getroffen huishoudens loopt parallel aan het wetstraject. Voortschrijdende inzichten kunnen op het vlak van de lijst tot aanpassingen in het wetsvoorstel leiden.

Geadviseerd besluit

1. Kennismemen van het wetsvoorstel alleenverdieners en instemmen met de uitgangspunten.
2. Instemmen met het besluit om dit wetsvoorstel van toepassing te laten zijn op de jaren 2025 tot en met 2027.
3. Instemmen met het richtbedrag van 1.400 euro voor de vaste tegemoetkoming in 2025.
4. Instemmen met het advies aan gemeenten de vermogensgrenzen van de huur- en zorgtoeslag te hanteren van de Belastingdienst.
5. Kennismemen: nader onderzoek definitieve lijst gegevensuitwisseling.
6. Kennismemen van:
 - fiscaliteit en de tegemoetkoming voor huishoudens
 - Caribisch Nederland

Graag ontvangen wij maandag 11 maart a.s. uw reactie op de beslispunten.

Kernpunten

Kernpunt 1. Conceptwetsvoorstel alleenverdieners

- De inhoud van het conceptwetsvoorstel is in lijn met nota's die eerder aan u beiden zijn voorgelegd.
 - Via een wijziging van de Participatiewet kunnen gemeenten categoriale bijzondere bijstand verlenen aan alleenverdienende huishoudens. Het richtbedrag voor huishoudens in 2025 is in principe 1.400 euro (als u instemt met beslispunt 3). Jaarlijks zal de hoogte van het richtbedrag opnieuw worden berekend.
 - Ten behoeve van een ambtshalve vaststelling en ontlasting van gemeenten is met de Belastingdienst afgesproken dat zij jaarlijks een analyse maken van de huishoudens die te maken hebben met deze

problematiek. Via het Inlichtingenbureau (IB) worden de BSN's die het resultaat zijn van deze analyse gedeeld met gemeenten. Dat stelt gemeenten in staat om de betreffende huishoudens actief te informeren en de tegemoetkoming ambtshalve te verstrekken.

- De lijst is een hulpmiddel voor gemeenten om een groot deel van de doelgroep in beeld te krijgen. Tegelijkertijd kent deze lijst een aantal beperkingen. Deze beperkingen hebben onder meer betrekking op de actualiteit van de gebruikte gegevens en dat niet de hele doelgroep (bijvoorbeeld alleenverdieners met een private arbeidsongeschiktheidsuitkering) in beeld is. Het is zodoende onvermijdelijk dat er huishoudens zijn die zich melden bij de gemeente en onder het sociaal minimum hebben geleefd en tot de doelgroep behoren, maar die (net) buiten de lijst vallen. Deze huishoudens kunnen zelf een aanvraag bij de gemeente doen voor de vaste tegemoetkoming.
- Gemeenten ontvangen jaarlijks financiering via een decentralisatie-uitkering voor verstrekking van de vaste tegemoetkoming alleenverdieners. Hierin zijn ook uitvoeringskosten opgenomen.
- Eerder heeft u ingestemd met inwerkingtreding van de wetwijziging per 2025. De bevoegdheid om categoriale bijzondere bijstand te verlenen geldt tot en met 2027, waarna de structurele oplossing via de fiscaliteit in werking treedt. Uitwerking van deze structurele oplossing loopt parallel met de wijziging van de Participatiewet (april uitvoeringstoets Belastingdienst en september indiening bij TK).
- Het conceptwetsvoorstel wordt momenteel afgestemd met het ministerie van Financiën, de Belastingdienst, VNG/Divosa en het UWV. Ook wordt het conceptwetsvoorstel besproken met de LCR en sociaal raadslieden (LOSR). Als dit aanleiding tot (substantiële) wijzigingen geeft, wordt u hierover geïnformeerd.
- Beoogd wordt eind maart '24 het wetsvoorstel voor uitvoeringstoets en consultatie uit te zetten bij diverse partijen (zie bijlage planning wetstraject).

Datum
15 februari 2024

Onze referentie
2024-

Kernpunt 2. Tijdvak 2025 tot en met 2027

- De wetwijziging vormt de juridische basis voor een tegemoetkoming over de jaren 2025 tot en met 2027. Zo wordt ervoor gezorgd dat de alleenverdienende huishoudens nu en in de toekomst een besteedbaar inkomen hebben dat tenminste gelijk is aan dat van een vergelijkbaar huishouden in de bijstand.
- Deze wetwijziging voorziet niet in mogelijkheden om in de voorliggende jaren huishoudens ambtshalve een vaste tegemoetkoming te verstrekken. Over de jaren 2022-2024 konden huishoudens een beroep op de individuele bijzondere bijstand doen voor compensatie van misgelopen toeslagen.
- De gevolgen van een eventuele uitbreiding van dit wetsvoorstel op jaren vóór 2025, zijn op dit moment onvoldoende duidelijk. Het is aannemelijk dat dit kan leiden tot grote uitdagingen in de uitvoering voor gemeenten.
- Onderzocht moet dan worden op welke manier eventuele ambtshalve uitkeringen zich zouden verhouden tot de eerder gedane individuele uitkeringen. Dit kan leiden tot grote uitdagingen in de uitvoering.
- Daarom adviseren wij u om de reikwijdte van het wetsvoorstel vooralsnog vast te stellen op het tijdvak 2025, 2026 en 2027 en daarmee te richten op huishoudens die nu te maken hebben met alleenverdienersproblematiek.

Kernpunt 3. Hoogte richtbedrag vaste tegemoetkoming

- Het voorstel is voor huishoudens in 2025 uit te gaan van een richtbedrag ter hoogte van 1.400 euro. Dit bedrag zal jaarlijks afnemen. In 2036 is de afbouw van de dubbele AHK in de bijstandssystematiek immers afgerond. De hoogte van het richtbedrag van de vaste tegemoetkoming wordt jaarlijks vastgesteld op basis van een analyse van de Belastingdienst. Bij berekening van dit richtbedrag wordt uitgegaan van maximale toeslagenderving voor bijna alle huishoudens.
- Uit de analyse van de Belastingdienst volgt dat alleenverdienende huishoudens gemiddeld 463 euro per jaar meer huur- en/of zorgtoeslag zouden ontvangen als zij alleen een bijstandsuitkering en de maximale huur- en/of zorgtoeslag hadden gehad. Het effect verschilt per huishouden. Een kwart van de betrokken huishoudens loopt in totaal tot 200 euro huur- en/of zorgtoeslag per jaar mis, maar bij 12% van de huishoudens is het verschil groter dan 1.000 euro.
- Op basis van de voorgenoemde cijfers, blijkt dat circa 99% van de huishoudens bij een vaste tegemoetkoming van 1.400 euro (in 2025) een compensatie ontvangt die toereikend is of meer dan toereikend is. Voor het overgrote deel van de getroffen huishoudens volstaat dit vaste bedrag of is sprake van overcompensatie. Dat laatste wordt geaccepteerd, omdat een tussentijdse oplossing via gemeenten alleen redelijkerwijs uitvoerbaar is als gemeenten ambtshalve een vast bedrag kunnen verstrekken. Het beperkte aandeel huishoudens (<1%) waar de vaste tegemoetkoming niet toereikend voor blijkt te zijn, kan zich wenden tot de gemeente voor mogelijke aanvullende hulp via de individuele bijzondere bijstand.
- Binnen de zeer beperkte groep van circa 120 huishoudens (<1%) met een hogere toeslagderving dan 1.400 euro, is er bij ruim 75% een toeslagderving tussen de 1.500 en 1.700 euro. Daarboven zitten nog enkele uitschieters en losse waarnemingen die oplopen tot ruim 2.500 euro. Overigens heeft de Belastingdienst bij hun analyse opgemerkt dat de hoogste waarnemingen mogelijk onzuivere/minder betrouwbare schattingen zijn.
- Op basis van de huidige raming met de nu bekende parameters past een richtbedrag van € 1.400 binnen het gereserveerde budget. Volledige zekerheid hierover hebben we pas als de lijst met huishoudens definitief is.

Datum

15 februari 2024

Onze referentie

2024

*behandelt niet?
andere bronnen?*

Kernpunt 4. Vermogens- en inkomenstoets Pw

- Op grond van de Participatiewet zijn gemeenten verplicht om de draagkracht van inwoners te toetsen, voordat zij een bijstandsuitkering toekennen.
- Voor wat betreft de bijzondere bijstand hebben gemeenten echter ruime beleidsvrijheid om deze toets naar inzicht in te vullen. Zolang in beleidsregels goed is vastgelegd (en onderbouwd) op welke manier wordt getoetst, valt dit binnen de Participatiewet.
- Gemeenten hebben ook de vrijheid om af te wijken van de vermogensgrens die normaal gesproken geldt voor de Participatiewet (voor samenwonenden €15.150 en/of overwaarde van het huis (hoger dan €63.900)).
- De vermogensgrenzen die de Belastingdienst toepast bij het samenstellen van de lijst zijn veel ruimer: voor samenwonenden €73.904 voor de huurtoeslag, €177.301 voor de zorgtoeslag.
- Het zou gek zijn als het vermogen van inwoners die niet op de lijst staan veel strenger wordt getoetst dan dat van inwoners die wel op de lijst staan. Bovendien gaat het om een tegemoetkoming voor misgelopen toeslagen en

Staat nu?

dat maakt het passend aan te sluiten bij de vermogensgrenzen van de betreffende toeslagen.

- Voorgesteld wordt om gemeenten in de handreiking nader te adviseren over de vermogenstoetsen, met het oog op gelijke behandeling en uitvoerbaarheid van de regeling. Het advies is de vermogenstoetsen van de huur-/zorgtoeslag te hanteren en huishoudens die een handmatige aanvraag doen, op vergelijkbare criteria te beoordelen als de huishoudens op de lijst van de Belastingdienst.
- Geheel achterwege laten van de vermogenstoets is ook een optie, maar dit kan tot gevolg hebben dat inwoners met een te hoog vermogen om toeslagen te ontvangen, alsnog van de gemeente een tegemoetkoming ontvangen.

Datum
15 februari 2024

Onze referentie
2024- [redacted]

Kernpunt 5. Ter kennisneming

Grondslag gegevensverwerking

- Artikel 64 van de Participatiewet kent een algemene bevoegdheidsgrondslag voor gegevensverwerking, die ook gegevensdeling vanuit de Belastingdienst mogelijk maakt.
- Het zou mogelijk zijn om te beargumenteren, dat deze algemene bevoegdheid voldoende is. Echter, in overleg met de Autoriteit Persoonsgegevens werd duidelijk dat het toevoegen van een meer specifieke wettelijke bepaling meer comfort gaf. Daarom is een specifieke bepaling toegevoegd.
- Een beperkende factor van deze specifieke bepaling is dat in het wetsvoorstel moet worden opgesomd welke persoonsgegevens precies worden verwerkt door de Belastingdienst. Deze opsomming wordt nog verder uitgewerkt.

Kernpunt 6. Ter kennisneming

Fiscaliteit en de compensatie voor huishoudens

- Besloten is dat de verschuldigde belasting over de tegemoetkoming door gemeenten wordt afgedragen via een eindheffing. Een eindheffing is een manier om belasting te heffen. In tegenstelling tot de reguliere route (d.i. een heffing bij de ontvanger), is een eindheffing een term om te duiden dat de gemeente belastingplichtig wordt. De ontvanger van de tegemoetkoming ontvangt een nettobedrag dat niet meetelt voor inkomensafhankelijke regelingen, zoals toeslagen.
- De introductie van de eindheffing regelt het ministerie van Financiën via de Eindejaarsregeling 2024.
- Omdat over de tegemoetkoming belasting wordt geheven via eindheffing, is de vraag over periodiciteit niet relevant. Immers, belastingheffing wordt geborgd via de afdracht van een eindheffing. Dat betekent dus ook dat gemeenten ervoor kunnen kiezen de tegemoetkoming in delen uit te betalen.
- ? De casus over de energietoeslag heeft iets andere uitgangspunten en dus luidde daar de conclusie ook anders.
- De tekst bij paragraaf over fiscaliteit is ambtelijk afgestemd met het ministerie van Financiën en de Belastingdienst.

Caribisch Nederland

- Dit wetsvoorstel betreft een wijziging van de Participatiewet, die niet van toepassing is op Caribisch Nederland. In Caribisch Nederland geldt een ander fiscaalstelsel en daarnaast bestaan er geen huur- en/of zorgtoeslag in Caribisch Nederland.
- Het wetsvoorstel is afgestemd met de beleidsdirectie WR van SZW, dat zich bezighoudt met Caribisch Nederland.

Datum

15 februari 2024

Onze referentie

2024-

Toelichting

- Graag bespreken we op korte termijn de uitgangspunten en planning van dit conceptwetsvoorstel met u (MAPP).
- In de bijlage treft u opnieuw de planning van het wetstraject. Hierbij merken we op dat er een extra MR nodig is, voorafgaand aan de internetconsultatie. Dit kan mogelijk enige vertraging opleveren in de planning.

Bijlage**Planning wetstraject Pw tijdelijke regeling (voorspoedig scenario)**

Datum

15 februari 2024

Stap	Uiterste datum GEREED	Referentie
Nota voor MAPP, wetsontwerp en MvT	1-3-2024	
Nota en stukken terug in de lijn voor "GO" uitvoeringstoets	22-3-2024	
MR voor internetconsultatie	PM	
Uitvoeringstoets en consultaties		
Internetconsultatie		
Wetgevingstoets J&V		
Autoriteit Persoonsgegevens	25-03-2024 tot 03-05-2024	
VNG		
Divosa		
ATR Regeldruktoets		
LCR en LOSR		
PM internetconsultatie	PM	
<i>Meivakantie</i>	23-04-2024 tot 10-05-2024	
Verwerking consultaties	10-5-2024	
Afstemming aanpassingen en nota voor minister CWIZO met FEZ en WBJA	17-5-2024	
CWIZO	31-5-2024	
MR	7-6-2024	
Aanhangig RvS (via Koning)	14-6-2024	
Advies RvS	26-7-2024	
Nader Rapport	15-08-2024?	
Nader Rapport afstemmen en de lijn in	23-8-2024	
Indiening TK	direct na zomerreces	
Vaststelling verslag TK	13-09-2024	
Nota n.a.v. verslag in TK	27-09-2024	
Plenaire behandeling/WGO EV CBB en aanvaarding	05-10-2024	
Verslag EK	18-10-2024	
Herfstreces	25-10-2024 tot 04-11-2024	
Memorie van Antwoord EK	25-10-2024	
Aanvaarding EK	12-11-2024	
Ondertekening Koning & Contraseign Minister	15-11-2024	
Publicatie Staatsblad	18-11-2024	
Inwerkingtreding	01-01-2025	